

Ira Helsloot,

hoogleraar Radboud Universiteit Nijmegen/Crisislab

Astrid Scholtens,

Crisislab

Hoe overleef ik een crisis?

De ondertitel 'Hoe word je zelfredzaam bij rampen?' van het boekje 'Hoe overleef ik een crisis' van auteur Dick Berts belooft veel goeds. Met zijn boekje wil de auteur de lezer bewust maken van de noodzaak om tijdens crises zelfredzaam te zijn. Bezien vanuit de eigen verantwoordelijkheid die burgers ook bij crises hebben en het feit dat burgers in de eerste uren van een crisis op zichzelf zijn aangewezen, juichen wij als pleitbezorgers van een realistische omgang met 'zelfredzaamheid' een dergelijk initiatief natuurlijk van harte toe.

Maar het eerste deel van het boekje maakt duidelijk dat de motivatie van de auteur om burgers zelfredzaam te laten zijn, voortkomt uit allerlei complottheorieën. Volgens de auteur zijn wij tijdens een crisis volledig op onszelf aangewezen, omdat Nederland een falende en 'liegende overheid' kent die vooral uit 'doofpotburgemeesters' bestaat. Zo wordt het bewust 'falen' van www.crisis.nl tijdens de Moerdijkbrand door de auteur zelfs vergeleken met eenzelfde bewuste overheidsactie als Mubaraks stilleggen van het internet tijdens de volksopstand in Egypte.

We weten echter dat burgers afhankelijk zijn van feitelijke informatie over (de effecten van) een crisis om werkelijk effectief zelfredzaam te kunnen zijn. Informatie over de 'big picture' zal grotendeels van de overheid moeten komen. Het helpt dus niet om het vertrouwen van burgers in de overheid te ondermijnen. We weten ook dat burgers zich alleen voorbereiden op rampen die zij

als reëel beschouwen. De rampen in het boek zijn worst case gevallen zoals ergst denkbare overstromingen die de hele Randstad verzwellen, die ver van ieders inlevingsvermogen staan. Daar gaat geen burger zich op voorbereiden. Dus alleen al door zijn aanvliegrouwe gaat de auteur niet bereiken wat hij naar eigen zeggen beoogt.

Het tweede deel dat werkelijk ingaat op het overleven van rampen is overigens aardig om te lezen. Zonder 'Katadyn waterfilter' houd je het niet lang uit, dat wordt de lezer wel duidelijk gemaakt. De lijsten achterin het boekje voegen echter weinig toe aan de bekende 'denk vooruit' check lijstjes. Jammer trouwens dat de lijstjes niet gekopieerd mogen worden om als checklistjes in de trapkast te hangen: 'Niets uit deze uitgave mag worden veevoudigd ...' stelt het colofon nadrukkelijk. Een punt dat ons in lijstjesverband bezighoudt, is dat in dit boekje (net zoals in het Rijksnoodpakket) het fluitje op de lijst van essentiële zaken

staat om 'verdwaalde familieleden te vinden en om hulp te kunnen roepen'. Bij een ergst denkbare overstroming?

Een fundamenteel probleem is ons inziens dat het boek inconsistent is: de wereld staat op het punt te vergaan maar de crisisoverleef tips zijn gericht op het overleven van een korte periode voordat de nutsvoorzieningen etc. weer draaien. Zo erg is het dus blijkbaar ook weer niet gesteld met onze maatschappij en onze overheid.

Dus samenvattend:

- Uitgaan van – wat ons betreft – absurde complottheorieën gaat mensen niet helpen al was het alleen maar omdat mensen informatie van de overheid nodig hebben om (zelf)redzaam te kunnen zijn.
- Uitgaan van het worst case scenario dat de wereld vergaat, sluit niet aan bij de zelfredzaamheid tips die de auteur geeft.

Wie hoopt op een boekje in de traditie van de urban survival waarvan in Nederland Christo Motz een bekende deskundige voorganger is, komt dus feitelijk bedrogen uit.

D. Berts, *Hoe overleef ik een crisis? Hoe word ik zelfredzaam bij rampen?*, Breda: Papier en Tijger, 2011. ISBN 9789067282628